

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MELCHIORJA WATHELETA,
predstavljeni 6. aprila 2017¹

Zadeva C-175/16

**Hannele Hälvä,
Sari Naukkarinen,
Pirjo Paajanen,
Satu Piik
proti
SOS-Lapsikylä ry**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Korkein oikeus (vrhovno sodišče, Finska))

„Predhodno odločanje – Direktiva 2003/88/ES – Člen 17 – Povsem notranji položaj – Varovanje zdravja in varnosti delavcev – Organizacija delovnega časa – Delavci, ki so kot ‚namestniki SOS staršev‘ med odsotnostjo ‚SOS-staršev‘ zaposleni v otroških vaseh s strani društva za zaščito otrok, ki za otroke v javnem skrbstvu organizira družinsko varstvo in varuštvo v otroških vaseh“

I. Uvod

1. Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 17(1) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa².

2. Ta predlog je bil vložen v okviru spora med H. Hälvä, S. Naukkarinen, P. Paajanen in S. Piik ter njihovim delodajalcem, društvom SOS-Lapsikylä ry, ker je bilo tožečim strankam v postopku v glavni stvari zavrnjeno plačilo nadomestil za nadurno delo ter nadomestil za večerno, nočno, sobotno in nedeljsko delo v obdobju od leta 2006 do leta 2009.

¹ Jezik izvornika: francoščina.

² UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 381.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

3. Člen 17 Direktive 2003/88 določa:

„1. Ob upoštevanju splošnih načel varovanja zdravja in varnosti delavcev države članice lahko odstopajo od členov 3 do 6, 8 in 16, če zaradi posebnih značilnosti izvajane dejavnosti dolžina delovnega časa ni odmerjena in/ali vnaprej določena ali jo lahko določijo delavci sami, še posebno pa v primerih, ko gre za:

- (a) vodilne kadre ali druge osebe s pooblastili za avtonomno odločanje;
- (b) delavce, ki so družinski člani; ali
- (c) delavce, ki službujejo pri verskih obredih v cerkvah ali verskih skupnostih.

2. Odstopanja iz odstavkov 3, 4 in 5 se lahko določijo z zakoni, podzakonskimi ali upravnimi akti ali s kolektivnimi pogodbami ali sporazumi, sklenjenimi med socialnimi partnerji, če zadevni delavci dobijo enakovreden nadomestni počitek ali če se jim v izjemnih primerih, ko to iz objektivnih razlogov ni mogoče, zagotovi ustrezno varstvo.

3. V skladu z odstavkom 2 tega člena so mogoča odstopanja od členov 3, 4, 5, 8 in 16:

[...]

- (b) v primeru dejavnosti varovanja in nadzora, ki zahtevajo stalno prisotnost, zaradi varovanja posesti ali oseb, zlasti varnostnikov in oskrbnikov ali podjetij za varovanje;
- (c) v primeru dejavnosti, ki zahtevajo nepretrgano storitev ali proizvodnjo [...].

[...]“

B. Nacionalno pravo

4. Direktiva 2003/88 je bila v finsko pravo prenesena z zakonom št. 605/1996 o delovnem času (työaikalaki).

5. Člen 2(1) tega zakona določa:

„Ta zakon, razen člena 15(3), ne velja:

[...]

- 3. za dela, ki jih delavec opravlja na domu ali v takih okoliščinah, da ni mogoče šteti, da je nadzor organizacije delovnega časa v pristojnosti delodajalca; [...].“

III. Dejansko stanje in postopek v sporu o glavni stvari

A. Dejansko stanje iz spora o glavni stvari

6. SOS-Lapsikylä je organizacija za zaščito otrok. Organizira varstvo in varuštvo otrok v okolju, ki je kar najbolj podobno družinskemu. Varstvo se izvaja v sedmih „otroških vaseh“, ki jih sestavlja več SOS-hiš in so v več finskih regijah.³

7. V otroških vaseh delajo vodja otroške vasi, „SOS-starši“, „namestniki SOS-staršev“ in drugo osebje. Otroško vas upravlja vodja. Na podlagi tega je neposredno nadrejen „namestnikom SOS-staršev“. Ti nadomeščajo „SOS-starše“, ko so odsotni med drugim zaradi letnega ali bolniškega dopusta.

8. SOS-hiše so stalno prebivališče otrok, ki so v varstvu. V vsaki hiši živi od tri do šest otrok in „SOS-starša“ ali eden od njiju ter njuni namestniki (ob njuni odsotnosti).

9. Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so bile v SOS-Lapsikylä kot „namestnice SOS-staršev“ zaposlene do leta 2009, nekatere od njih pa do leta 2010.

10. Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so v tej vlogi živele z otroki v SOS-hiši. Same so skrbele za to hišo ter zagotavljale varuštvo in vzgojo mladoletnih stanovalcev. Opravljale so hišne nakupe ter spremljale otroke k zdravnikom, v šolo in k prstočasnim dejavnostim. Predložitveno sodišče je navedlo, da naloge „namestnikov SOS-staršev“ med temi nadomeščanji ustrezajo nalogam „SOS-staršev“.

11. Predložitveno sodišče še pojasnjuje, da predstavniki delodajalca ne nadzirajo vsakodnevnega dela „namestnikov SOS-staršev“ in da jim delodajalec ne daje navodil glede delovnega časa ali počitka v delovnih dneh. Znotraj omejitev, ki jih narekujejo potrebe otrok, lahko „namestnik SOS-staršev“ sam določa razporeditev in vsebino svojega dela. Vendar pa je za vsakega otroka določen program varuštva in vzgoje, na podlagi katerega mora „namestnik SOS-staršev“ skrbeti za otroka in v zvezi s katerim v elektronskem sistemu pripravi poročilo.

12. Predložitveno sodišče še poudarja, da vodja vnaprej določi sezname, iz katerih je za vsak dan posebej razvidno, v kateri hiši mora delati „namestnik SOS-staršev“. Zadnjenavedeni se s „SOS-staršem“ dogovori o uri, ko se začne nadomeščanje. Poleg tega je treba izmene razporediti tako, da ima vsak delavec povprečno vsaj dva prosta vikenda v mesecu. V času nadomeščanja ima delavec tudi pravico do enega prostega dne v tednu.

13. Plačilo „namestnikov SOS-staršev“ je določeno kot fiksna mesečna plača, če pa je „namestnik SOS-staršev“ opravil več kot 190 dni, ima pravico do dodatnega nadomestila.

14. V skladu s pogodbami o zaposlitvi tožečih strank v postopku v glavni stvari je njihova letna delovna obveznost znašala 190 24-urnih obdobij, razen za eno od njih, katere letna delovna obveznost je znašala 170 24-urnih obdobij, od tega pa je bilo treba odšteti od 30 do 33 dni letnega dopusta.

15. V praksi je obdobje nadomeščanja trajalo od nekaj dni do več tednov. Čeprav bi bilo treba „namestnika SOS-staršev“ načeloma vedno razporediti v isto SOS-hišo, pa je moral v resnici opravljati zaporedna nadomeščanja v več SOS-hišah.

³ SOS-Lapsikylä je del mednarodne mreže „svetovnih vasi“. V odgovoru na eno od vprašanj, postavljenih na obravnavi 2. marca 2017, je bilo pojasnjeno, da društvo SOS-Lapsikylä in otroške vasi na Finskem financirajo občine ali mesta in zasebni donatorji.

C. Postopek v sporu o glavni stvari

16. Tožeče stranke v postopku v glavni stvari menijo, da so bile storitve, ki so jih opravljale v SOS-Lapsikylä, delo v smislu člena 1 zakona o delovnem času. Na podlagi tega so pred Etelä-Savon kärjäoikeus (sodišče prve stopnje regije Südsavo, Finska) vložile tožbo, da bi se SOS-Lapsikylä naložilo, naj jim plača nadomestila za nadure, večerno in nočno delo ter delo v soboto in nedeljo od leta 2006 do leta 2009.

17. SOS-Lapsikylä je predlog izpodbijalo, pri čemer je menilo, da spada delo tožečih strank v postopku v glavni stvari pod izjemo iz člena 2(1), točka 3, zakona o delovnem času.

18. Etelä-Savon kärjäoikeus je upoštevalo trditve SOS-Lapsikylä in tožbo tožečih strank v postopku v glavni stvari zavrnilo. Pritožbeno sodišče je sodbo potrdilo.

19. Predložitveno sodišče, ki odloča o pritožbi, mora torej določiti, ali se zakon o delovnem času in natančneje njegov člen 2(1), točka 3, uporabljata za „namestnike SOS-staršev“. Predložitveno sodišče namreč trdi, da v skladu s to določbo delo, ki ga delavec opravlja na domu ali pa v drugih takih okoliščinah, da ni mogoče šteti, da je nadzor organizacije delovnega časa v pristojnosti delodajalca, *ne spada* na področje uporabe določb o organizaciji delovnega časa, z izjemo člena 15(3) zakona o delovnem času, ki pa v obravnavani zadevi ni upošteven. Če pa, nasprotno, dejavnosti „namestnikov SOS-staršev“ niso izključene s področja uporabe tega zakona, bi morale SOS-Lapsikylä tožečim strankam v postopku v glavni stvari dodeliti nadomestila, ki jih zahtevajo.

20. Predložitveno sodišče pojasnjuje, da je z zakonom o delovnem času prenesena Direktiva 2003/88. Vendar njegovo stvarno področje uporabe presega stvarno področje uporabe te direktive. Ta zakon namreč ne ureja samo običajnega delovnega časa, prekoračitve takega časa, nočnega in izmenskega dela ter počitka in nedeljskega dela, temveč določa tudi nadomestila, ki se dolgujejo iz različnih razlogov, kot sta nadomestilo za nadure in nedeljsko delo.

21. Čeprav se predložitveno sodišče zaveda, da se Direktiva 2003/88 razen nekaterih izjem glede plačanega letnega dopusta ne uporablja za plačilo delavca, pa meni, da je razlaga te direktive bistvena za rešitev spora, ki ga obravnava. Pravica do dodatkov k plači, ki jih določa zakon o delovnem času, naj bi bila namreč odvisna od tega, ali se v obravnavani zadevi uporablja ta zakon, ki ureja *tudi* delovni čas in počitek.

22. Natančneje, predložitveno sodišče meni, da je za razlago izjeme iz člena 2(1)(3) zakona o delovnem času upoštevno predvsem odstopanje iz člena 17(1) Direktive 2003/88.

23. V teh okoliščinah je Korkein oikeus (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču postavilo vprašanje za predhodno odločanje.

IV. Predlog za sprejetje predhodne odločbe in postopek pred Sodiščem

24. Korkein oikeus (vrhovno sodišče) je z odločbo z dne 24. marca 2016, ki je na Sodišče prispela 29. marca 2016, torej odločilo, da Sodišču postavi to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali je treba člen 17(1) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa razlagati tako, da lahko spada na njegovo področje uporabe dejavnost v SOS-hiši, kot je zgoraj opisana, v okviru katere delavec nadomešča nadomestne starše otrok, ki so v varstvu, v času njihove odsotnosti, v tem času živi z otroki v razmerah, ki so podobne družinskim, in v tem času samostojno skrbi za potrebe otrok in družine na enak način, kot to običajno počno starši?“

25. Pisna stališča so predložili tožeče stranke v postopku v glavni stvari, SOS-Lapsikylä, finska in nemška vlada ter Evropska komisija. Poleg tega so vsi predstavili svoja stališča na obravnavi 2. marca 2017.

V. Analiza

26. Pred obravnavo vprašanja za predhodno odločanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, bom najprej preučil vprašanje v zvezi s pristojnostjo Sodišča.

27. Vsebina spora o glavni stvari se nanaša na izplačilo različnih dodatnih nadomestil poleg plačila za tožeče stranke v postopku v glavni stvari. Vendar je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da „razen izjeme v posebnem primeru, kot je ta iz člena 7(1) Direktive 2003/88 v zvezi s plačanim letnim dopustom, ta ureja le nekatere vidike organizacije delovnega časa tako, da se načeloma ne uporablja za plače delavcev“.⁴

28. Zato bi se ob upoštevanju te sodne prakse lahko postavljalo vprašanje o pristojnosti Sodišča, vendar menim, da to ni potrebno.

D. Pristojnost Sodišča

29. Predložitveno sodišče ugotavlja, da je Direktiva 2003/88 prenesena samo z določbami zadevnega nacionalnega zakona v zvezi z delovnim časom. Plačilo „namestnikov SOS-staršev“ potemtakem spada na področje uporabe nacionalnega prava. Kljub temu se mu zdi razlaga Direktive 2003/88 bistvena, ker vprašanje ureja isti zakon in ker je pravica do dodatkov na plačo odvisna od uporabe določb v zvezi z delovnim časom.

30. Pravica do dodatkov k plači, ki jih zahtevajo tožeče stranke v postopku v glavni stvari, je namreč pogojena z vprašanjem, ali opravljana dejavnost spada na področje uporabe zakona o delovnem času ali pa je iz njega izključena na podlagi njegovega člena 2(1)(3). Po mnenju predložitvenega sodišča pa je razlaga te določbe odvisna od smisla, ki ga je treba pripisati odstopanju, dovoljenemu v členu 17(1) Direktive 2003/88.

31. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za vprašanja, ki so povezana z razlago prava Unije, velja domneva upoštevnosti.⁵ Iz te domneve izhaja, da je sprejetje predhodne odločbe o vprašanju, ki ga postavi nacionalno sodišče, mogoče zavrniti le, kadar je *očitno*, da se določba prava Unije, ki je Sodišču predložena v razlago, ne more uporabiti.⁶ Taka ugotovitev se mi ne zdi dokazana. Nasprotno, predložitveno sodišče na koncu sicer kratke, vendar prepričljive razlage trdi ravno obratno. Poleg tega ugotavljam, da nobena stranka ni izpodbijala te trditve niti ni navedla argumenta v zvezi z nedopustnostjo predloga za sprejetje predhodne odločbe ali nepristojnostjo Sodišča.

32. Prav tako je treba pravilno razumeti obseg predloga za predhodno odločanje: gre za razlago določbe Direktive 2003/88 v okviru uporabe zakona, s katerim se ta direktiva prenaša, s strani nacionalnega sodišča. Uporaba te direktive pa ni povezana s tujim elementom, ki bi povzročil, da je Sodišče brez takega elementa nepristojno.

4 Glej sodbo z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578, točka 48 in navedena sodna praksa).

5 Glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 1. junija 2010, Blanco Pérez in Chao Gómez (C-570/07 in C-571/07, EU:C:2010:300, točka 36), in z dne 21. septembra 2016, Etablissements Fr. Colruyt (C-221/15, EU:C:2016:704, točka 14).

6 Glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 17. septembra 2015, van der Lans (C-257/14, EU:C:2015:618, točka 20).

33. Tako se je na primer Sodišče izreklo za pristojno za odgovor na vprašanja v zvezi z razlago določb Direktive 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev⁷, čeprav se zadevna obveznost kvalifikacije ni uporabljala za podjetja, ki imajo sedež v drugih državah članicah, in ne v Kraljevini Španiji.⁸ Po mnenju Sodišča ta vidik problema ne vpliva na njegovo pristojnost, saj „na podlagi nobenega elementa [Direktive] 2004/18 ni mogoče šteti, da bi bila uporabljivost [njenih] določb odvisna od obstoja dejanske povezave s prostim pretokom med državami članicami. Uporaba določb [navedene direktive] za postopke oddaje javnih naročil gradenj namreč ni odvisna od nobenega pogoja, ki bi se nanašal na državljanstvo ali sedež ponudnikov (glej v tem smislu sodbo Michaniki, C-213/07, EU:C:2008:731, točka 29)“.⁹ Enako ugotovitev je mogoče navesti v zvezi z Direktivo 2003/88.

34. Poleg tega je v tem posebnem položaju Sodišče že utemeljeno presodilo, da je interes Unije, da se pojmi iz prava Unije razlagajo enotno, „še toliko bolj veljaven, ker je bila nacionalna zakonodaja, v kateri se uporablja pojem iz določbe prava [Unije], sprejeta zaradi prenosa direktive, katere del je navedena določba, v nacionalno pravo“.¹⁰ Po mnenju Sodišča pa „v takem primeru na podlagi okoliščine, da je treba pojem prava [Unije], katerega razlaga se zahteva, v okviru nacionalnega prava uporabljati pod pogoji, ki se razlikujejo od pogojev, ki jih določa ustrezna določba [prava Unije], ni mogoče izključiti kakršne koli povezave med zahtevano razlago in predmetom spora v postopku v glavni stvari“.¹¹

35. Predložitveno sodišče je v obravnavani zadevi v celoti utemeljilo obstoj te povezave. Zakon o delovnem času hkrati ureja dolžino delovnega časa (ki spada na področje uporabe Direktive 2003/88) in dodatke k plači (ki nanj ne spadajo). S členom, ki na enak način pogojuje uporabo dveh vidikov tega zakona, pa je prenesena ena od določb Direktive 2003/88, in sicer njen člen 17(1).

36. Zaradi te posebnosti se mi zdi, da se obravnavana zadeva razlikuje od zadeve, v kateri je bila izdana sodba z dne 28. marca 1995, Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:85). Čeprav besedilo člena 2(1), točka 3, zakona o delovnem času ni enako besedilu člena 17(1) Direktive 2003/88, namreč ni sporno, da zagotavlja njegov prenos.¹² Tak formalni prevzem besedila direktive se sicer ne zahteva.¹³ Vendar ker je finski zakonodajalec izbral možnost odstopanja, ki ga dovoljuje člen 17(1) Direktive 2003/88, mora predložitveno sodišče razlagati nacionalno določbo, ki ga ureja v skladu s členom 17(1) Direktive 2003/88, kot ga razlaga Sodišče.¹⁴

⁷ UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 132.

⁸ Glej sodbo z dne 6. oktobra 2015, Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664).

⁹ Glej sodbo z dne 6. oktobra 2015, Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, točka 30). Glej tudi sodbo z dne 14. januarja 2010, Plus Warenhandels-gesellschaft (C-304/08, EU:C:2010:12, točka 28) (v zvezi z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/29/ES z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah), UL 2005, L 149, str. 22). Za ponazoritev pristojnosti Sodišča neodvisno od tujega elementa ob obstoju direktive glej preudarke o prepovedi diskriminacije, ki jih je navedel Rodière, P., („Retour vers les situations internes et la libre circulation des personnes: de quelques errements possibles“, *Revue des affaires européennes*, 2015/4, str. od 731 do 742, zlasti str. 741).

¹⁰ Glej sodbo z dne 11. oktobra 2001, Adam (C-267/99, EU:C:2001:534, točka 28).

¹¹ Glej sodbo z dne 11. oktobra 2001, Adam (C-267/99, EU:C:2001:534, točka 29).

¹² Informacija je na obravnavi 2. marca 2017 potrdil predstavnik finske vlade.

¹³ Sodišče je namreč razsodilo, da „se vedno ne zahteva formalni prevzem določb direktive v izrecno in posebno zakonsko določbo, ker lahko za izvajanje direktive glede na njeno vsebino zadošča že splošni pravni okvir“ (sodba z dne 16. junija 2005, Komisija/Italija, C-456/03, EU:C:2005:388, točka 51).

¹⁴ Nasprotno, v sodbi z dne 28. marca 1995, Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:85), je zadevna nacionalna zakonodaja sama po sebi *izrecno* določala, prvič, „možnost [...] sprejetja sprememb, ki bi povzročile razhajanja [z] določbami [prava Unije], kakor jih razlaga Sodišče“ (točka 18), in drugič, da „sodiščem zadevne države pogodbenice ni treba odločati o sporih, ki so jim predloženi, tako, da absolutno in brezpogojno uporabijo razlago [prava Unije], ki jim jo je dalo Sodišče“ (točka 20).

37. Kadar se z zakonom o prenosu razširi stvarno področje uporabe direktive, je Sodišče na podlagi člena 267 PDEU v skladu z ustaljeno sodno prakso vsekakor pristojno, če je potrebna enotna razlaga prava Unije.¹⁵

38. Take potrebe ne bi bilo – Sodišče pa posledično ne bi bilo pristojno – če bi akt Unije, katerega razlaga se zahteva, izrecno določal, da je področje, na katerem se uporablja v skladu z nacionalnim pravom, izključeno z njegovega področja uporabe.¹⁶

39. Vendar menim, da to v obravnavanem primeru ne velja.

40. Kot sem navedel zgoraj, je Sodišče že imelo priložnost pojasniti, da se Direktiva 2003/88 načeloma ne uporablja za plače delavcev.¹⁷

41. Toda to ne pomeni, da Sodišče ni pristojno za odgovor na vprašanja v zvezi z razlago ene od določb Direktive 2003/88, čeprav gre pri sporu navsezadnje za plačo delavca.

42. Tako se je v zadevi, v kateri je bil sprejet sklep z dne 11. januarja 2007, Vorel (C-437/05, EU:C:2007:23), spor nanašal na „opredelitev pojma ‚delovni čas‘ v smislu direktiv 93/104 in 2003/88 v zvezi z dežurstvom, ki ga zagotavlja zdravnik v bolnišnici, *in plačilom, ki je dolgovano zanj*“.¹⁸

43. V tej zadevi je J. Vorel izpodbijal način izračuna svoje plače in pristojnemu sodišču predlagal, „naj NČK naloži, da mu plača *dodatek k plači* [...], pri čemer ta znesek ustreza razliki med plačilom, ki mu je bilo dolgovano na podlagi dežurstva v bolnišnici, ki ga je opravil v navedenem obdobju, in plačo, ki bi jo moral prejeti, če bi bile navedene storitve priznane kot običajno opravljanje dela“.¹⁹

44. Sodišče se je v odgovoru izrecno sklicevalo na vpliv, ki ga ima določitev dolžine delovnega časa na izračun plačila, pri čemer je menilo, da direktivi 93/104 in 2003/88 „ne nasprotujeta temu, da država članica uporablja ureditev, ki v zvezi s *plačili delavcev* in dežurstvi, ki jih ti opravljajo na kraju dela, razlikuje med obdobji, v katerih se delo dejansko opravi, in obdobji, v katerih se ne opravi nobeno dejansko delo, če taka ureditev v celoti zagotavlja polni učinek pravic, ki jih navedeni direktivi podeljujeta delavcem zaradi učinkovite zaščite njihovega zdravja in varnosti“.²⁰

45. Zdi se mi, da primer spora o glavni stvari ni bistveno drugačen: gre za to, ali je treba za „namestnike SOS-staršev“ uporabiti zakon o delovnem času in ali imajo *na tej podlagi* pravico do zahtevanih nadomestil.²¹ Za odgovor na to vprašanje pa se zdi predložitenemu sodišču nujno določiti, ali je mogoče uporabiti odstopanje iz člena 17(1) Direktive 2003/88.

46. Povedano drugače, člen 17(1) Direktive 2003/88 lahko *vpliva* na uporabo nacionalnih pravil, ki so upoštevna v sporu o glavni stvari. Ker ni očitno, da predložitevno sodišče ne bo potrebovalo zahtevane razlage prava Unije, mora Sodišče odgovoriti na postavljeno vprašanje.²²

15 Glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 10. decembra 2009, Rodríguez Mayor in drugi (C-323/08, EU:C:2009:770, točka 27), in z dne 3. decembra 2015, Quenon K. (C-338/14, EU:C:2015:795, točka 17). Po mnenju nekaterih avtorjev bi bila razširitev pristojnosti Sodišča celo „še posebej smiselna pri zakonih o prenosu direktiv, s katerimi se lahko stvarno področje uporabe v državi razširi prek omejitev, ki jih določajo“ (Potvin-Solis, L., „Qualification des situations purement internes“, v Neframi, E., ured., *Renvoi préjudiciel et marge d'appréciation du juge national*, Larcier, Bruxelles, 2015, str. od 39 do 99, zlasti str. 66).

16 Glej v tem smislu sodbo z dne 18. oktobra 2012, Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638, točke od 53 do 57).

17 Glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578, točka 48 in navedena sodna praksa).

18 Točka 2 sklepa (moj poudarek).

19 Točka 17 sklepa (moj poudarek).

20 Točka 36 in izrek sklepa (moj poudarek).

21 Točka 3 predloga za sprejetje predhodne odločbe.

22 Glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2003, Anomar in drugi (C-6/01, EU:C:2003:446, točki 38 in 41).

47. Nazadnje, če se sprejme, da je potreba po enotni razlagi odločilno merilo za pristojnost Sodišča, kadar država članica razširi področje uporabe direktive,²³ je treba torej priznati, da je taka razlaga še toliko bolj potrebna, če gre – kot v obravnavani zadevi – za razlago klavzule o *odstopanju* od uporabe direktive.

48. Uporaba direktive in varstvo, ki ga zagotavlja, se namreč ne smeta različno razlagati in uporabljati glede na sodišče, ki mu je zadeva predložena. Enako velja za varstvo pravic, ki so podeljene s pravom Unije.²⁴

49. Glede na navedeno zato menim, prvič, da je sodišče upoštevno in zadovoljivo dokazalo potrebo po svojem vprašanju in, drugič, da je Sodišče pristojno za odgovor nanj.

E. Vprašanje za predhodno odločanje

50. Člen 17(1) Direktive 2003/88 omogoča odstopanje od nekaterih varstvenih določb, uvedenih s to direktivo. Predložitveno sodišče želi z vprašanjem izvedeti, ali se ta določba uporablja za delavca, ki pri nadomeščanju „SOS-starša“ med njegovim letnim dopustom živi z otroki v razmerah, ki so podobne družinskim, ter v tem času samostojno skrbi za potrebe otrok in družine na enak način, kot to običajno počno starši.

1. Načela razlage, ki se uporabljajo za Direktivo 2003/88

51. Nedvomno je koristno spomniti na načela, ki jih je treba upoštevati za razlago Direktive 2003/88.

52. Namen te direktive je učinkovita zaščita varnosti in zdravja delavcev, tako da se jim zagotovijo minimalni počitek in ustrezni odmori.²⁵

53. V skladu s tem je v Direktivi 2003/88 njeno področje uporabe opredeljeno široko. Ta direktiva se v skladu s svojim členom 1(3) uporablja za vse sektorje dejavnosti, tako javne kot zasebne, v skladu s členom 2(1) Direktive Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu²⁶, razen za nekatere izrecno naštete posebne sektorje.²⁷

23 Glej v tem smislu sodbi z dne 18. oktobra 1990, Dzodzi (C-297/88 in C-197/89, EU:C:1990:360, točka 37), in z dne 7. julija 2011, Agafitei in drugi (C-310/10, EU:C:2011:467, točka 42). Iz doktrine glej Potvin-Solis, L., „Qualification des situations purement internes“, v Neframi, E., (ured.), *Renvoi préjudiciel et marge d'appréciation du juge national*, Larcier, Bruxelles, 2015, str. od 39 do 99, zlasti str. 67.

24 V zvezi s pojmom „sodišče“ iz člena 267 PDEU je T. Tridimas navedel, da je bila glavna misel pri razlagi tega pogoja, da postane postopek predhodnega odločanja kar najbolj dostopen. Po mnenju T. Tridimasa je šlo torej za zagotovitev enotne razlage prava Unije, vendar tudi za dostopnost pravnega sredstva za varstvo pravic, ki izhajajo iz navedenega prava (Tridimas, T., „Knocking on Heaven's Door: Fragmentation, Efficiency and Defiance in the Preliminary Reference Procedure“, CML Rev., 40, 2003, str. od 9 do 50, zlasti str. 30). Zdi se mi, da morajo ti premisleki voditi Sodišče pri preučitvi njegove pristojnosti za predhodno odločanje, ne glede na zadevni pogoj v zvezi s pristojnostjo ali dopustnostjo.

25 Glej uvodne izjave 4, 5 in 10 Direktive 2003/88. Glej v tem smislu tudi sodbo z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578, točka 42).

26 UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 349.

27 Glej v tem smislu sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 21).

54. Dalje, kar zadeva dolžino delovnega časa, ki zaradi posebnih značilnosti opravljane dejavnosti ni odmerjena in/ali vnaprej določena ali pa jo lahko določijo delavci sami, izjeme iz člena 17(1) Direktive 2003/88 niso izčrpnne. Uporaba prislova „še posebno“ namreč ne dopušča druge razlage.²⁸ Vendar je treba ta odstopanja razlagati ozko. Po mnenju Sodišča jih je treba razlagati tako, „da se njihovo področje uporabe omeji na to, kar je nujno potrebno za varstvo interesov, katerih varstvo te izjeme omogočajo“.²⁹

2. Pojma „delovni čas“ in „delavec“

55. Upravičenost odstopanja od pravil o varstvu iz Direktive 2003/88, ki je opredeljeno v njenem členu 17(1), je bistveno povezana s pojmom „delovni čas“ in „delavec“.

56. Člen 17(1) Direktive 2003/88 namreč določa, da države članice lahko odstopajo od členov od 3 do 6, 8 in 16 te direktive, „če zaradi posebnih značilnosti izvajane dejavnosti *dolžina delovnega časa ni odmerjena in/ali vnaprej določena* ali jo lahko določijo *delavci sami*“.³⁰

57. Pojem „delovni čas“ je v členu 2, točka 1, Direktive 2003/88 opredeljen kot „vsak čas, v katerem delavec dela, je na razpolago delodajalcu in opravlja svoje naloge ali dolžnosti v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso“.

58. Oseba mora biti torej „na razpolago“ delodajalcu. Odločilni dejavnik za presojo tega elementa opredelitve je „dejstvo, da je delavec zavezan biti fizično prisoten na kraju, ki ga določi delodajalec, in da mu mora biti tam na razpolago, da bi lahko takoj opravil ustrezne naloge, če bi bilo to potrebno“.³¹ V zvezi s tem okoliščina, da delodajalec delavcu da na razpolago prostor za počitek, v katerem lahko biva, dokler se ne zahtevajo njegove strokovne storitve, nima vpliva.³²

59. Pojem „delavec“ v Direktivi 2003/88 ni opredeljen. Vendar je Sodišče razsodilo, da ima v pravu Unije avtonomen pomen.³³ Poleg tega je poudarilo, da je „bistvena značilnost delovnega razmerja okoliščina, da oseba nekaj časa v korist druge osebe in po njenih navodilih opravlja delo, v zameno za katero prejme plačilo“.³⁴

60. Če se ti opredelitvi uporabita v dejanskem okviru, ki ga je opisalo predložitveno sodišče, je treba tožeče stranke v postopku v glavni stvari v razmerju do SOS-Lapsikylä nedvomno šteti za „delavce“ v smislu Direktive 2003/88.

28 V zvezi z odstopanji iz člena 17(3)(c) Direktive 2003/88 glej sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točki 47 in 48). Izraz „še posebno“, ki se uporablja v finski različici direktive („*ja erityisesti*“) in v drugih jezikovnih različicah, kot je angleška različica („*and particularly in the case of*“) ali pa španska („*y en particular cuando se trate de*“), kaže, da gre za ponazoritveni seznam.

29 Glej sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 40). Glej tudi sodbo z dne 9. septembra 2003, Jaeger (C-151/02, EU:C:2003:437, točka 89). Zadnjenavedena sodba se nanaša na člen 17 Direktive Sveta 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 2, str. 197). Ker pa je besedilo člena 17(1) ostalo enako, je starejša sodna praksa še vedno upoštevana (v zvezi z drugimi nespremenjenimi določbami Direktive 2003/88 glej v tem smislu sklep z dne 4. marca 2011, Grigore (C-258/10, neobjavljen, EU:C:2011:122, točka 39)).

30 Moj poudarek.

31 Glej sodbo z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578, točka 35 in navedena sodna praksa).

32 Glej v tem smislu sodbo z dne 9. septembra 2003, Jaeger (C-151/02, EU:C:2003:437, točka 64).

33 Glej v tem smislu sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 28).

34 Glej sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 28 in navedena sodna praksa).

61. Otroške vasi upravlja vodja, ki je po navedbah predložitvenega sodišča neposredno nadrejen „namestnikom SOS-staršev“. Njegova naloga je med drugim pripraviti sezname, iz katerih je za vsak dan posebej razvidno, v kateri hiši mora delati „namestnik SOS-staršev“. Čeprav delodajalec „namestnikom SOS-staršev“ ne daje navodil glede delovnega časa ali počitka v delovnih dneh, se zdi, da morajo ti ob upoštevanju programa varuštva in vzgoje kljub temu skrbeti za otroke, ki so jim zaupani.

62. Poleg tega ni sporno niti, da so ure, ki jih preživijo v otroški vasi, „delovni čas“ v smislu Direktive 2003/88, saj so „namestniki SOS-staršev“ na razpolago SOS-Lapsikylä. Na eni strani morajo biti fizično prisotni v SOS-hiši, ki jim je dodeljena, ali vsaj v zadevni otroški vasi ali njeni bližini. Na drugi strani so delodajalcu tam na razpolago za takojšnje zagotavljanje ustreznih storitev, torej za skrb za SOS-hišo ter za zagotavljanje varuštva in vzgoje otrok, ki v njej bivajo, v skladu s programom varuštva in vzgoje, določenim za vsakega otroka.

3. Razlaga člena 17(1) Direktive 2003/88

63. Vprašanje, ki se postavlja, je torej, ali dolžino delovnega časa v otroški vasi odmeri (ali vnaprej določi) delodajalec³⁵ ali pa jo lahko zaradi posebnih značilnosti opravljane dejavnosti določijo delavci sami.

64. Sodišče je že imelo priložnost pojasniti, da iz besedila člena 17(1) Direktive 2003/88 izhaja, da se odstopanje iz te določbe „uporablja za delavce, katerih *celotni* delovni čas se ne meri ali ni vnaprej določen oziroma ga delavci lahko določijo sami zaradi posebnosti opravljane dejavnosti“.³⁶

65. Dejstva, da se mora določitev delovnega časa nanašati na celoten delovni čas, ni mogoče izpodbijati. Prvič, ta razlaga je v skladu s pravilom, da je treba odstopanja iz člena 17 Direktive 2003/88 razlagati ozko.³⁷ Drugič, ta razlaga je v skladu tudi z namenom Direktive 2003/88, in sicer da se učinkovito zaščitita varnost in zdravje delavcev, tako da se jim zagotovijo minimalni počitek in ustrezni odmori.³⁸

66. Iz sodne prakse Sodišča namreč izhaja, da so tako glede besedila Direktive 2003/88 kot glede njenega namena in strukture različne določbe, ki jih določa za minimalni počitek, pravila socialnega prava Unije posebnega pomena. Vsak delavec jih mora uživati kot minimalne zahteve, potrebne za zagotavljanje njegove varnosti in zdravja.³⁹

67. Njihov pomen je tak, da so bili omejen delovni čas, dnevni in tedenski počitek ter plačan letni dopust v členu 31(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah izrecno določeni kot temeljne pravice.

68. V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da „namestnik SOS-staršev“, ki je zaposlen v otroški vasi, ne more določiti trajanja svojega celotnega delovnega časa. Nasprotno, ta je večinoma vnaprej določen s pogodbo o zaposlitvi in s strani delodajalca.

³⁵ Na primer s klavzulo v pogodbi o zaposlitvi.

³⁶ Glej sodbo z dne 7. septembra 2006, Komisija/Združeno kraljestvo (C-484/04, EU:C:2006:526, točka 20). Moj poudarek. Glej tudi sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 41).

³⁷ Glej v tem smislu sodbi z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 40), in z dne 9. septembra 2003, Jaeger (C-151/02, EU:C:2003:437, točka 89).

³⁸ Glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578, točka 42), ter v zvezi z Direktivo 93/104 sodbi z dne 3. oktobra 2000, Simap (C-303/98, EU:C:2000:528, točka 49), in z dne 9. septembra 2003, Jaeger (C-151/02, EU:C:2003:437, točka 50).

³⁹ Glej v tem smislu med številnimi sodbami sodbe z dne 1. decembra 2005, Dellas in drugi (C-14/04, EU:C:2005:728, točka 49); z dne 7. septembra 2006, Komisija/Združeno kraljestvo (C-484/04, EU:C:2006:526, točka 38), in z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578, točka 24).

69. Namreč, enako kot je Sodišče ugotovilo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 42), iz spisa, ki je bil predložen Sodišču, ni razvidno, da imajo „namestniki SOS-staršev“ možnost odločati o številu delovnih ur, ki jih opravijo.

70. Nasprotno, to trajanje je delodajalec za tožeče stranke v postopku v glavni stvari določil vsaj na dveh ravneh. Na eni strani je bila njihova letna delovna obveznost v pogodbi o zaposlitvi določena na 190 24-urnih obdobij (razen za eno od tožečih strank, katere letna delovna obveznost je znašala 170 24-urnih obdobij). Na drugi strani je njihovo dnevno razporeditev vnaprej določil vodja otroške vasi s seznamami, iz katerih je bilo za vsak dan posebej razvidno, v kateri hiši mora delati „namestnik SOS-staršev“.

71. Sama možnost, da se določi vrstni red, v katerem so se lahko opravile različne naloge, dodeljene delavcu, še zdaleč ne zadošča za ugotovitev, da lahko ta sam določi trajanje svojega delovnega časa. Ne sme se pozabiti, da morajo biti „namestniki SOS-staršev“ na delovnem mestu prisotni več čas opravljanja storitev, kar omejuje možnost opravljanja osebnih opravkov. V zvezi s tem tega pristopa ni mogoče spremeniti zaradi odsotnosti otrok v času pouka. Na obravnavi 2. marca 2017 je bilo namreč potrjeno, da so se med tem časom opravljala nekatera gospodinjska opravila in predvsem da so morali biti „namestniki SOS-staršev“ vsekakor dosegljivi za obvladovanje nujnih medicinskih primerov in drugih nepredvidenih dogodkov.⁴⁰ V teh obdobjih so torej le relativno prosti, ta obdobja pa se še vedno štejejo za „delovni čas“ v smislu Direktive 2003/88.⁴¹ Poleg tega je delodajalec dolžan po potrebi vzpostaviti instrumente za nadzor, ki so potrebni za preprečevanje morebitnih zlorab.⁴²

4. Dodatno, odstopanje v zvezi z „delavci, ki so družinski člani“, iz člena 17(1)(b) Direktive 2003/88

72. V členu 17(1) Direktive 2003/88 so navedeni trije primeri okoliščin, v katerih nastane možnost za odstopanje od členov od 3 do 6, 8 in 16 te direktive. Med temi primeri je zaposlitev „delavcev, ki so družinski člani“.

73. V nasprotju s trditvami SOS-Lapsikylä delo „namestnikov SOS-staršev“ po mojem mnenju ne spada pod to izjemo.

74. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba za razlago določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilje, ki jih uresničuje ureditev, katere del je.⁴³

75. Ne sme se pozabiti, da je cilj Direktive 2003/88 učinkovita zaščita varnosti in zdravja delavcev. Izjeme, ki jih dovoljuje Direktiva 2003/88, je treba razlagati tako, da se njihovo področje uporabe omeji na to, kar je nujno potrebno za varstvo interesov, katerih varstvo te izjeme omogočajo.⁴⁴

40 Informacijo je dal predstavnik SOS-Lapsikylä v odgovor na vprašanje sodnika poročevalca, v repliki pa jo je potrdila predstavnica tožečih strank v postopku v glavni stvari.

41 V zvezi z nevpiljanjem obdobij delovne neaktivnosti med obdobji stalne pripravljenosti zdravnikov glej, *mutatis mutandi*, sodbo z dne 9. septembra 2003, Jaeger (C-151/02, EU:C:2003:437, točki 61 in 65). Naj spomnim, da je Sodišče v točki 94 te sodbe tudi pojasnilo, da mora biti za „ustrezen nadomestni počitek“ v smislu člena 17(2) in (3) Direktive 93/104 „značilno, da delavec v tem času do svojega delodajalca nima nobene obveznosti, ki bi mu onemogočala, da se svobodno in neprekinjeno posveča svojim interesom, da se s tem odpravijo učinki, ki jih ima opravljanje dela na njegovo varnost in zdravje“ (moj poudarek).

42 Glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578, točka 40).

43 Glej zlasti sodbi z dne 19. decembra 2013, Koushkaki (C-84/12, EU:C:2013:862, točka 34), in z dne 16. julija 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, točka 35).

44 Glej v tem smislu sodbi z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 40), in z dne 9. septembra 2003, Jaeger (C-151/02, EU:C:2003:437, točka 89).

76. Odstopanje v zvezi z delavci, ki so družinski člani, je mogoče pojasniti z dejstvom, da razmerja med zadevnimi strankami – delavec in delodajalec – niso samo poklicna. Posebne vezi med družinskimi člani lahko namreč neizogibno onemogočijo odmerjanje ali vnaprejšnjo določitev delovnega časa. Poleg tega ni izključeno, da ga lahko lažje določi sam delavec.

77. Ta okoliščina odstopanja v zvezi z delavci, ki so družinski člani, dalje ustreza okviru, v katerega se umešča člen 17 Direktive 2003/88. Namen te direktive je namreč določiti minimalne varnostne in zdravstvene zahteve pri organizaciji delovnega časa,⁴⁵ ki je opredeljen kot čas, v katerem delavec dela, je na razpolago delodajalcu in opravlja svoje naloge ali dolžnosti.⁴⁶ V Direktivi 2003/88 se torej dejansko obravnavajo razmerja, ki delavca povezujejo z delodajalcem.

78. Razmerje, ki „namestnike SOS-staršev“ povezuje z delodajalcem, pa ni družinsko. Čeprav gre v otroških vaseh za nastanitev in organizacijo dela, ki sta kar najbližje družinskemu življenju, je to le zaradi pedagoškega cilja glede razmerja z otroki.

79. Povedano drugače, ta način dela ni povezan z razmerjem med delavcem in delodajalcem ter torej ne more spadati na področje uporabe člena 17(1) Direktive 2003/88: ni vzpostavljen ne v interesu prvega ne v korist drugega, ampak izključno v interesu sprejetih otrok.

80. Ob upoštevanju navedenih preudarkov menim, da bi bila razširitev izjeme v zvezi z delavci, ki so družinski člani, na „namestnike SOS-staršev“ ne samo v nasprotju s splošnim ciljem direktive in njenega okvira, temveč tudi v nasprotju z interesi, ki so značilni za delo v družini.

1. Vmesna ugotovitev

81. Iz navedenih preudarkov izhaja, da je treba člen 17(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da na njegovo področje uporabe ne more spadati delo, ki ga v SOS-hiši opravi delavec, ki nadomešča „SOS-starša“, če ta delavec ne more prosto določiti svojega celotnega delovnega časa, in to čeprav ob posnemanju razmer v družinskem okolju živi z otroki in v tem času samostojno skrbi za potrebe teh otrok na enak način, kot to običajno počno starši.

F. Izjeme iz člena 17(3)(b) in (c) Direktive 2003/88

82. Evropska komisija v pisnih stališčih meni, da dejavnosti tožečih strank v postopku v glavni stvari spadajo pod izjeme iz člena 17(3)(b) in (c) Direktive 2003/88.

83. Drži sicer, da je predložitveno sodišče svoje vprašanje omejilo na razlago člena 17(1) Direktive 2003/88. Vendar lahko Sodišče v skladu z ustaljeno sodno prakso „upošteva pravila prava Unije, na katera se nacionalno sodišče v vprašanjih za predhodno odločanje ni sklicevalo, da bi sodišču, ki je izdalo predložitveno odločbo, dalo koristen odgovor“.⁴⁷

84. Razlaga, ki jo je Sodišče v zvezi s temi določbami podalo v sodbi z dne 14. oktobra 2010, *Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612)*, pa bi lahko bila koristna za predložitveno sodišče.

⁴⁵ Glej člen 1(1) te direktive.

⁴⁶ Glej člen 2, točka 1, te direktive.

⁴⁷ Glej v tem smislu sodbo z dne 8. decembra 2011, *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-157/10, EU:C:2011:813, točka 19)*.

85. Sodišče je v njej namreč menilo, da se odstopanje iz člena 17(3)(b) Direktive 2003/88 lahko uporablja za dejavnosti delavcev, kot so osebe, ki imajo sklenjeno pogodbo o izobraževalnem udejstvovanju in ki delajo v počitniških centrih, ker morajo ti delavci zagotavljati stalno varstvo mladoletnih oseb, ki so jim zaupane. Sodišče je dodalo, da je „pedagoški in vzgojni prispevek teh centrov tudi – če ne celo poglavitno – v tem posebnem in svojevrstnem načinu delovanja, da mladoletne osebe, ki so vključene v te centre, preživijo več dni z animatorji in vodji teh centrov“.⁴⁸

86. Sodišče je v tej sodbi prav tako pojasnilo, da se člen 17(3)(c) Direktive 2003/88 lahko uporablja, saj je tudi za dejavnosti zaposlenih v počitniških centrih „značilno, da zahtevajo nepretrgano storitev, saj mladoletne osebe, ki so vključene v te centre, preživijo ves čas svojega bivanja v centru z osebami, ki so zaposlene v teh centrih, in pod njihovim nadzorom“.⁴⁹

87. Ti preudarki se lahko *a fortiori* uporabijo za „namestnike SOS-staršev“ v otroški vasi, kakršno opisuje predložitveno sodišče. Ti namestniki morajo namreč sami zagotavljati varuštvo in tudi vzgojo otrok, ki so nastanjeni v hiši, za katero skrbijo, in to neprekinjeno.

88. Vendar so ta odstopanja pogojena z izpolnjevanjem dveh pogojev iz člena 17(2) Direktive 2003/88.

89. Prvič, odstopanja iz člena 17(3) Direktive 2003/88 so le možnosti, da pa bi jih bilo mogoče uporabiti, jih je treba sprejeti z zakoni, podzakonskimi ali upravnimi akti ali s kolektivnimi pogodbami ali sporazumi, sklenjenimi med socialnimi partnerji.

90. Drugič, v takem primeru je ta odstopanja mogoče izvajati le, če zadevni delavci dobijo enakovreden nadomestni počitek ali če se jim, ko to iz objektivnih razlogov ni mogoče, zagotovi ustrezno varstvo.⁵⁰

91. Ker v predlogu za sprejetje predhodne odločbe ni informacij o teh dveh pogojih, bo moralo predložitveno sodišče preveriti – če meni, da je to primerno – uporabljivost odstopanj iz člena 17(3)(b) in (c) Direktive 2003/88.

VI. Sklep

92. Ob upoštevanju navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo Korkein oikeus (vrhovno sodišče, Finska), odgovori:

Člen 17(1) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa je treba razlagati tako, da na njegovo področje uporabe ne more spadati delo, ki ga v SOS-hiši opravi delavec, ki nadomešča „SOS-starša“, če ta delavec ne more prosto določiti svojega celotnega delovnega časa, in to čeprav ob posnemanju razmer v družinskem okolju živi z otroki in v tem času samostojno skrbi za potrebe teh otrok na enak način, kot to običajno počno starši.

Nasprotno, člen 17(3)(b) in (c) Direktive 2003/88 bi se lahko uporabljal za tako vrsto dela, če bi bili izpolnjeni zahtevi iz člena 17(2) te direktive, kar mora po potrebi preveriti predložitveno sodišče.

⁴⁸ Glej sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 45).

⁴⁹ Glej sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točka 48).

⁵⁰ Glej člen 17(2) Direktive 2003/88 in v zvezi s tem pogojem sodbo z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, točke od 49 do 62).